

5. Макриненко Л. И. Акустика помещений общественных зданий / Л. И. Макриненко. – М.: Стройиздат, 1986. – 173 с.

6. Вітвицька Є. В. Акустика залів / Є. В. Вітвицька. – Одеса: Астропринт, 2002. – 144 с.

Ємець А.А.,

*канд. пед. наук, доцент кафедри теорії
та методики викладання філологічних дисциплін у
початковій школі
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди
(м. Харків, Україна)*

Коваленко О. М.,

*канд. пед. наук, доцент кафедри теорії
та методики викладання філологічних дисциплін у
початковій школі
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди
(м. Харків, Україна)*

ВИРАЗНЕ ЧИТАННЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Одним із пріоритетних завдань підготовки вчителя початкових класів є формування його професійної компетентності. Однак рівень підготовки випускників педагогічних навчальних закладів різного рівня акредитації, на жаль, часто не відповідає сучасним потребам. Одна з причин такого стану пов'язана з особливостями вибору місця навчання. Сучасний абітурієнт подає документи відразу до багатьох навчальних закладів на кілька абсолютно різних напрямів. Остаточний вибір залежить від низки факторів (місце розташування навчального закладу, наявність бюджетних місць, побажання батьків тощо), що не завжди збігаються з пріоритетами молодої людини. Як наслідок, студент-першокурсник педагогічного ЗВО далеко не завжди мотивований отримати професію вчителя.

Результати наших багаторічних досліджень мовленнєвих і читацьких умінь студентів, які тільки починають здобувати освіту на факультеті початкового навчання, дозволили визначити в підготовці майбутніх учителів найбільш проблемні місця, що в подальшому негативно впливають на формування їхньої професійної компетентності. Серед них найбільше занепокоєння викликають такі:

1. Низький рівень читацької культури: обмежений читацький кругозір, наявність великої кількості помилок у записі прізвищ письменників, фіксація заголовка твору без зазначення його автора.

2. Відсутність позитивного читацького досвіду (значна частина студентів зізнається, що не любили читати в дитинстві), що є суттєвою перешкодою для формування інтересу до читання в дітей.

3. Недостатній рівень володіння навичкою виразного читання перед аудиторією, що впливає на бажання учнів слухати, а потім самостійно перечитувати твори. Опитування першокурсників показало завищений рівень самооцінки в цій галузі. Практично всі респонденти були впевнені в тому, що це нескладне вміння, що вони вміють читати виразно. Однак результати перших занять виявили, що майже 90 % першокурсників мають ті чи інші недоліки в умінні читати вголос художні твори, а саме: занадто швидкий темп читання, який ускладнює сприйняття; тихий голос; монотонність; наявність орфоепічних помилок; проблеми логопедичного характеру. Крім того, таке читання мало ознаку педагогічної недоцільності, воно не враховувало жанрові особливості твору, свідчило про недостатнє розуміння смислу, невміння оцінити описаний випадок і передати голосом характер героїв.

Сучасними програмами підготовки вчителів початкових класів передбачена низка навчальних дисциплін, спрямованих на формування навичок виразного читання, однак більшість із них є короткотривалими, а в деяких навчальних планах ще й винесені на старші курси, що не дозволяє істотно вплинути на формування професійної компетентності.

Перспективним напрямом вирішення поставленої проблеми, на нашу думку, є активна практика виразного педагогічного читання перед дитячою аудиторією, що дозволяє вирішити відразу кілька завдань: розширення читацького кругозору майбутніх учителів, підвищення загальної культури, накопичення позитивного досвіду взаємодії з дітьми, розвиток умінь читця. Така робота була здійснена на факультеті початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди в межах експериментального проекту «Школа професійного

зростання (День у школі)» як систематична щотижнева (один день на тиждень) практика в школі.

Експериментальний проект був розпочатий у 2016 році. Для роботи зі студентами 1 і 2 курсу були залучені тьютори – старшокурсники з високим рівнем відповідальності й професійної готовності. Як показала практика, продуктивним є керівництво одним тьютором групою з 5-6 студентів молодших курсів. Тьютори отримували програму читання і після консультацій з викладачами здійснювали контроль за підготовкою першокурсників. Такий вид роботи виявився надзвичайно корисним як для студентів молодших курсів, так і старших, оскільки таким чином кожен отримував можливість набутти цінний досвід практичної роботи з дитячою книгою й усунути прогалини у власній читацькій підготовці.

За три роки реалізації проекту були апробовані різні рівні й форми тьюторської взаємодії старших курсів з молодшими, а саме: об'єднання студентів першого курсу з тьюторами-магістрантами 5 курсу; студентів першого курсу з тьюторами-магістрантами 5 і 6 курсів (тьютори 6 курсу, спираючись на накопичений досвід, не тільки займалися з першокурсниками, а й допомагали п'ятикурсникам оволодівати вмінням керувати); студентів другого курсу з тьюторами-магістрантами 5 курсу; студентів першого курсу з тьюторами-студентами 4 курсу. Кожен із варіантів мав як певні переваги, так і недоліки.

Результати трирічної роботи дають можливість сьогодні визначити умови формування виразного педагогічного читання, а саме:

- поєднання теоретичного і практичного блоку інформації щодо виразності читання, їх постійне взаємодоповнення;
- систематичність проведення занять практики;
- демонстрація викладачами позитивного зразка як виразного читання, так і взаємодії з книгою і дітьми;
- забезпечення мотивації студентів до виразного читання (різні форми заохочення);

- контроль викладачів за роботою студентів із наданням регулярних консультацій як тьюторам, так і студентам з метою запобігання фіксації неправильних зразків;
- забезпечення взаємонавчання через відвідування та обговорення уроків, що проводяться студентами;
- створення достатнього фонду якісної дитячої літератури.

Пошук ефективних шляхів формування виразного педагогічного читання майбутніх учителів початкових класів у межах експериментального проекту «Школа професійного зростання (День в школі)» триває, але вже сьогодні можна констатувати ефективність обраного напрямку.